

Rättsmedicinsk dokumentation av tortyrskador

Transkulturellt Centrum i Stockholm

5 maj 2020

Martina Olsson Frisk

Specialistläkare i rättsmedicin

Disposition

- ▶ Presentation av mig själv och min verksamhet
- ▶ Rättsmedicin - vad är det?
- ▶ Rättsintyg/rättsmedicinskt yttrande - hur gör man?
- ▶ Presentation av mitt material - 9 fall mellan 2017 och 2020
- ▶ Fallbeskrivningar - två ”lyckade” fall
- ▶ Lyssnar- och tittartips - radio, podcast och TV

Vem är jag?

- ▶ Legitimerad sjuksköterska 1979
- ▶ Legitimerad barnmorska 1986
- ▶ Legitimerad läkare 1997
- ▶ Specialist i rättsmedicin 2004
- ▶ Tio års erfarenhet från Rättsmedicinalverket (RMV)
- ▶ Tio års erfarenhet som egen företagare inom rättsmedicin

Kontakta mig

- ▶ martina@rattsintyg.se
- ▶ drfrisk@yahoo.se
- ▶ www.rattsintyg.se
- ▶ +46 (0)701-442266

Material/dokumentation asylsökande

- ▶ Uppdragsgivare: Scandinavian Human Right Lawyers i Uppsala
- ▶ Arbetet har utförts volontärt
- ▶ 9 fall av misstänkt tortyr som asylskäl 2017-2020
- ▶ Rättsmedicinska yttranden grundade på material i form av handlingar och bilder tillhandahållna av juristen
- ▶ 7 män 2 kvinnor
- ▶ Födda 1970-2001
- ▶ Hemland: Pakistan, Irak, Afghanistan, Egypten

Rättsmedicin-vad är det?

- ▶ Medicinsk kompetens i juridiska sammanhang
- ▶ RMV: Bistå polis och åklagare i dödsfallsutredningar samt vid olika typer av våldsbrott
- ▶ Mitt företag: Bistå försvarsadvokater, försäkringsbolag, privatpersoner mfl i samma frågor
- ▶ Bidra till rättssäkerheten/rättstryggheten i samhället
- ▶ Ta hänsyn till alla parter i fallet

Jämförelse rättsmedicin/tortyr våld/skador

Rättsmedicin

- ▶ Trubbigt våld
- ▶ Skarpt våld
- ▶ Fysikaliska skador
- ▶ Penetrerande våld
- ▶ Våld mot halsen/kvävning

Tortyr

- ▶ Trubbigt våld
- ▶ Skarpt våld
- ▶ Fysikaliska skador
- ▶ Penetrerande våld
- ▶ Våld mot halsen/kvävning

Varför behövs rättsmedicinsk kompetens?

- ▶ Rättsmedicin är en egen specialitet med 5 års utbildning/ST
- ▶ Rättsläkaren är specialiserad på att bedöma skador
- ▶ Rättsläkaren är tränad i att inte ta ställning för någon av parterna
- ▶ Rättsläkaren har inga patienter
- ▶ Patologi/sjukdomslära ingår vilket är viktigt i differentialdiagnostiken vid bedömning av skador
- ▶ Rättsläkaren är tränad i att beskriva fynd noggrant och utförligt
- ▶ Rättsläkaren är tränad i att skriva på svenska för lekmän

Varför fungerar inte annan specialistläkare?

- ▶ Sjukvårdsläkaren har patienter att vara mån om
- ▶ Sjukvårdsläkaren har svårt att låta bli att ta ställning för sin patient
- ▶ Sjukvårdsläkaren har svårt för att enbart beskriva fynd utan att sätta diagnoser
- ▶ Sjukvårdsläkaren skriver på ”sjukvårdssvenska”

Undersökning av rättsintygens kvalitet

- ▶ Rättsmedicinska avdelningen i Göteborg på 1990-talet
- ▶ Cirka 200 rättsintyg från Göteborg, Kungsbacka och Skövde
- ▶ Specialister i allmänmedicin, kirurgi och övriga
- ▶ 26 % höll en hög standard
- ▶ 30 höll en låg standard
- ▶ 44 % var felaktiga

Källa: Adam Berkowicz, specialist i rättsmedicin, RMA Göteborg

Spelar kvaliteten på rättsintygen någon roll?

- ▶ Ett rättsintyg/rättsmedicinskt yttrande kan användas i domstolen vid en rättegång
- ▶ Läkarens ord väger tungt i rätten oavsett specialitet
- ▶ Rätten saknar medicinsk kompetens och kan inte göra dessa bedömningar
- ▶ En person som står åtalad kan dömas trots att personen är oskyldig
- ▶ En rättsmedicinsk utredning kan således få juridiska konsekvenser

Hur skriver man ett rättsintyg?

- ▶ Formalia
- ▶ Innehållsförteckning
- ▶ Protokoll
- ▶ Diskussion/bedömning
- ▶ Utlåtande
- ▶ Fotnot

Hur skriver man ett rättsintyg?

- ▶ Alla fynd på kroppen beskrivs, från topp till tå
- ▶ Protokollet skall endast innehålla beskrivningar av fynden, inga diagnoser!
- ▶ Diagnos: blåmärke, sår, ärr mm
- ▶ Lokalisering, storlek, färg, utseende
- ▶ Endast objektiva fynd, ömhet och smärta hör inte hemma här
- ▶ Psykiska tillstånd hör heller inte hemma här
- ▶ Ta gärna bilder där man ser vilken kroppsdel bilden föreställer
- ▶ Måttskala

Undersökningsfynd-vad möter du i verkligheten?

- ▶ ÄRR
- ▶ Ofta svårt att uttala sig om vilken skada som ligger bakom

Juridiska uttryck

- ▶ Misshandel
- ▶ Grov misshandel
- ▶ Tortyr
- ▶ Livsfarlig
- ▶ Förenlig med

Det är inte läkarens uppgift att uttala sig om intentionen hos gärningspersonen/personerna.

Blåmärken, hudavskrapningar mm är lindriga skador oavsett antal.

Fallbeskrivning 1

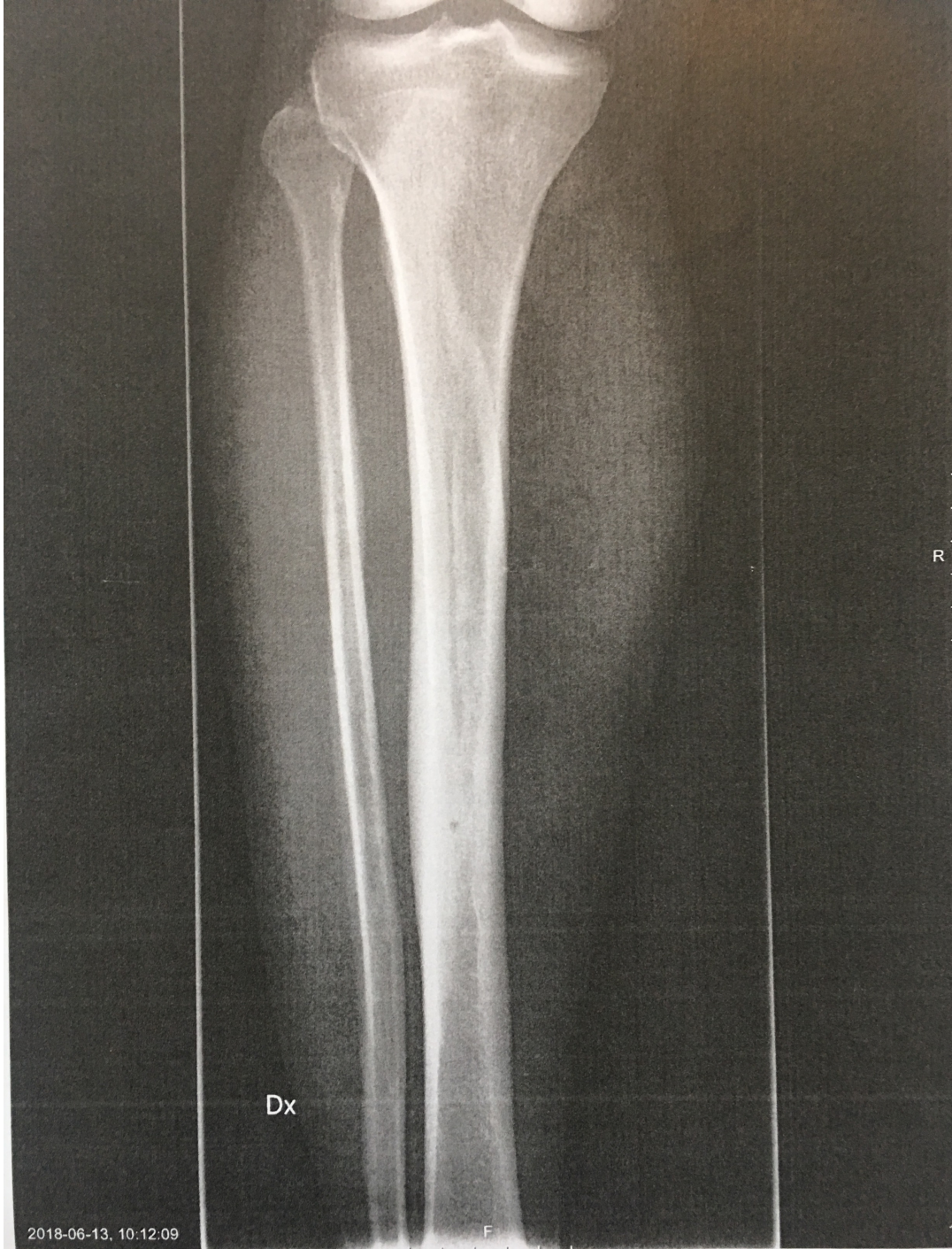
- ▶ Man född 1970 från Irak som sökt asyl med familjen
- ▶ Familjen hade ett utvisningsbeslut
- ▶ Juristen skickade in anmälan om verkställighetshinder med tortyrskadeintyget som primär grund
- ▶ Intyget var direkt och omedelbart avgörande för beslutet att bevilja familjen ny prövning
- ▶ Intyget var enligt juristen starkt och matchade bra med berättelsen

Fallbeskrivning 1

- ▶ Underlag: skriftlig berättelse, svar på röntgenundersökning, röntgenbilder, telefonkontakt med röntgenläkaren, intyg från specialistläkare i allmänmedicin
- ▶ Skador/uppkomst: upprepade slag mot ryggen, bålen och benen, ett järnföremål tryckt mot huvudet, en nagel utdragen, en skruvmejsel tryckt mot benet
- ▶ Skador: brott på det högra benet, den vänstra handleden, det vänstra lillfingret samt den vänstra lilltån

Fallbeskrivning 1 - Fynd

- ▶ Bilder: flera rundade ärr på ett av underbenen
- ▶ Röntgensvar: spiralformat brott på det högra skenbenet, förtjockning av benvävnaden, vadbenet "svängt" och förtjockad benvävnad
- ▶ Röntgenbilder: förutom det som nämnts i svaret fanns ett litet "hål" på skenbenet vilket inte var nämnt i röntgensvaret!
- ▶ Samtal med röntgenläkaren: förtjockning av benvävnaden är ett tecken till läkning av skador, "hålet" kan ha orsakats av ett smalt föremål såsom en syl

2018-06-13, 10:12:09

Dx

R

F

1

Fallbeskrivning 2

- ▶ Man från Pakistan född 1999, politiskt aktiv, kristen konvertit
- ▶ Ärendet togs till FN:s tortyrkommitté, utvisningen stoppad
- ▶ Utvisningsbeslutet hann preskriberas innan prövning
- ▶ Ny asylprocess hos Migrationsverket
- ▶ Mitt yttrande skickades till FN, sökanden fick UT och flyktingstatus
- ▶ Grunden uppgavs vara att han var genuin konvertit men mitt yttrande bedömdes ha inverkat på beslutet i positiv riktning

Fallbeskrivning 2

- ▶ Underlag: utlåtande avseende tortyr från Pakistan, läkarintyg från ortoped i Balochistan, svar på röntgenundersökning, bilder, svenskt läkarintyg
- ▶ Skador/uppkomst: slag, sparkar, upphängning, slag med tillhyggen, penetration med tunn stav i knäet, såren skall ha blivit infekterade med hudavlossning, behov av omläggning tre månader

Fallbeskrivning 2 - fynd

- ▶ Utlåtande ortoped: brott på skenbenet nära knäleden orsakat av penetrerande och trubbigt våld
- ▶ Röntgensvar: normal bild
- ▶ Bilder: ärr vid det högra ögonbrynet, ärr över hela det högra knäet, ärr på den högra fotledens baksida samt på den högra fotryggen

Fall 2

Höger knä med ärr

Ur mitt yttrande:

”Utseendet och omfattningen av ärrret på knäet talar emot att detta skulle ha varit en skada som har uppkommit till följd av snett mot kroppsytan inverkan av lindrigt trubbigt våld såsom vid fall och friktion mot ojämnt underlag/yta (”skrubbsår”) och talar för att skadan har varit djupare och omfattat hudens samtliga lager, möjligen ner till muskulatur/bindväv. Utseendet av ärrret talar vidare för att det har varit en förlust av vävnad såsom till exempel vid infektion av mjukdelarna med åtföljande vävnadsdöd (nekros).”

Lyssnar- och tittartips rättsmedicin och döden

- ▶ Kroppskontakt säsong 1, Stina Wollter, Sveriges Radio, "Kroppen och döden", avsnitt 7, 12 augusti 2018 (SR play)
- ▶ Podcast "Vila i frid", Stiftelsen Ignis, Johanna Koljonen intervjuar olika personer med koppling till döden, avsnitt 3, 29 november 2018
- ▶ TV4, Malou efter 10, temavecka "Vi som arbetar med döden", 5 februari 2020